

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу
"ГЕОГРАФІЯ АПК"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 4; годин - 120; змістовний модуль - 2
Семестр, Рік	I / 3 бакалавр
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Нефедова Ніна Євгенівна; доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Контактний телефон	(0482) 68-76-93
E-mail:	laboratorygis@ukr.net
Робоче місце	кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	Очні консультації: 1 год., четверг, 14.00-15.00 Онлайн-консультації: ZOOM – четверг 15.00-15.30 (запрошення надсилається в групу Viber)

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом. В позааудиторний час студенти зможуть поставити питання під час консультації (четверг 14.00-15.00). Інші види комунікації: група в Viber, очна та онлайн консультації за розкладом

e-mail: laboratorygis@ukr.net

телефон: (0482) 68-76-93

соціальні мережі: Viber (за номером телефону)

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предмет вивчення дисципліни – особливості й закономірності агропромислової інтеграції, формування та територіальної організації агропромислових комплексів.

Пререквізити курсу: лекційний курс та практичні заняття з курсу «Географія АПК» викладається після засвоєння бакалаврами наступних дисциплін: «Основи суспільної географії», «Географія світового господарства», «Регіональна економічна і соціальна географія».

Мета курсу - вивчення теоретико-методологічних основ та набуття практичних навичок дослідження територіальної організації АПК. вивчення теоретико-методологічних основ та набуття практичних навичок

Завдання дисципліни:

- розкрити теоретико-методологічні основи функціонування АПК;
- охарактеризувати основні чинники територіальної організації АПК;
- визначити особливості територіальної організації основних сфер АПК;
- проаналізувати особливості розміщення рослинницько- та тваринницько-промислових підкомплексів;
- охарактеризувати агропромислові зони та райони України;
- розкрити сутність та механізм функціонування агропродовольчого ринку;
- розкрити сутність продовольчої безпеки;
- розкрити географію основних видів зовнішньоекономічних зв'язків АПК України.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

- **ЗК1.** Знати й розуміти предметну область та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК5.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- **ФК1.** Здатність демонструвати знання об'єктно-предметної суті, понятійно-термінологічного апарату, структури географії, її місця і зв'язків в системі наук, історії розвитку, значення для суспільства
- **ФК2.** Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів
- **ФК3.** Здатність використовувати поняття, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному)
- **ФК11.** Здатність до системного географічного мислення, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.
- Кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:
 - **ПРН1.** Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географічної науки, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географії
 - **ПРН2.** Знає просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях;
 - **ПРН3.** Усвідомлює зміни, які відбуваються у географічному середовищі під впливом чинників різного характеру; розуміє наслідки і детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства; знає важливість збереження навколишнього середовища, охорони біологічного різноманіття, природоохоронної та природно-заповідної діяльності
 - **ПРН4.** Знає основні фізико-географічні та суспільно-географічні процеси, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації, причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства
 - **ПРН7.** Розуміє основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих її компонентів, класифікує зв'язки і залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них
 - **ПРН11.** Вміє встановлювати географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства, використовує концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях
 - **ПРН15.** Здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи, застосовує ГІС-технології для вирішення задач, пов'язаних з просторово-розподіленою інформацією та створенням тематичних карт використовує програмні засоби в комп'ютерних мережах, створює бази даних і використовує інтернет-ресурси;
 - **ПРН18.** Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій
 - **ПРН22.** Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати та порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії; вільно передає географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами
 - **ПРН29.** Здатний проектувати траєкторію власного професійного розвитку і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання предметні компетентності.

Очікувані результати. Здобувач повинен:

знати:

- зміст, види, форми агропромислової інтеграції;
- сутність АПК, їх типізацію за різними ознаками;
- елементи функціонально-компонентної, функціонально-територіальної та організаційно-управлінської структури АПК;
- зміст чинників територіальної організації АПК;
- методика дослідження особливостей функціонування і територіальної організації АПК, виробничої структури і спеціалізації сільського господарства;
- особливості територіальної організації основних сфер АПК;
- методологічні принципи та методи сільськогосподарського районування;
- теоретичні основи суспільно-географічних досліджень АПК країни та її регіонів;
- основні види зовнішньоекономічної діяльності в АПК України.

вміти:

- використовувати методика та різноманітні методи вивчення АПК різних ієрархічних рівнів;
- виділяти і аналізувати різноманітні групи чинників формування і розвитку АПК;
- визначати елементи територіальної структури АПК;
- практично застосовувати отримані практичні і теоретичні знання для характеристики рівня розвитку, особливостей організації і функціонування АПК окремого регіону;
- володіти навиками збору і оброблення економічної інформації, її порівняльно-географічному аналізу, володіти методами сільськогосподарського районування;
- самостійно опрацьовувати статистичні матеріали і складати графічні і картографічні матеріали по характеристиці міжгалузевих, технологічних зв'язків АПК регіону

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (34 год.), лабораторних занять (22 год.), практичних занять (4 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація презентації з картами, графіками, фото та відеосюжетами); лабораторні (лабораторні роботи); практичні (практичні роботи); робота з підручником (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів).

Навчальний контент

	Перелік тем (загальні блоки)	Результати навчання
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Методологічні принципи та методичні підходи дослідження функціонування і територіальної організації АПК країни та її регіонів		
1	Тема 1. Агропромислова інтеграція та агропромислові комплекси. Типи АПК.	знати: - зміст і завдання спецкурсу “Географія АПК”, продовольча проблема людства;- історія розвитку агрогеографії, наукові школи;- етапи розвитку агропромислової інтеграції;- поняття агробізнесу, сутність, особливості і функції агропродовольчого ринку;- АПК як міжгалузевий комплекс, структурні ланки АПК, типи АПК.
2	Тема 2. Галузева структура АПК. Сільське господарство – головна ланка АПК	- галузева структура АПК;- особливості сільського господарства як галузі господарства;- чинники територіальної організації АПК;
3	Тема 3. Система введення	знати:

	сільського господарства	- виробнича структура та спеціалізація сільського господарства; - методи визначення виробничої спеціалізації сільськогосподарських підприємств; - виробничі типи господарств;
4	Тема 4. Функціональна структура АПК. Спеціалізовані агропромислові комплекси	знати: - особливості функціональної структури АПК; - спеціалізовані рослинницько-промислові комплекси; - спеціалізовані тваринницько-промислові комплекси; - територіальна організація сільського господарства; - сільськогосподарські райони;
5	. Тема 5. Територіальна організація АПК. Регіональні АПК	знати: - принципи територіальної організації АПК; - територіальна структура АПК України; - регіональні АПК.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Територіальна організація АПК України		
6	Тема 6. Загальна характеристика АПК України	знати: - умови та фактори формування, організації і функціонування АПК України; - земельні ресурси та їх використання; - виробнича структура і спеціалізація сільського господарства;
7	Тема 7. Сільськогосподарські райони України	знати: - територіальна організація сільського господарства; - сільськогосподарські райони України;
8	Тема 8. Загальна характеристика АПК Одеської області	знати: - умови та фактори формування, організації і функціонування АПК Одеської області; - земельні ресурси та їх використання; - виробнича структура і спеціалізація сільського господарства Одеської області;
9	Тема 9. Сільськогосподарські райони Одеської області	знати: - територіальна організація АПК Одеської області; - сільськогосподарські райони Одеської області;
10	Тема 10 Спеціалізовані АПК Одеської області. Територіальні агропромислові системи Одеської області. Проблеми функціонування і територіальної організації АПК Одеської області	знати: - особливості функціональної структури АПК Одеської області; - спеціалізовані АПК Одеської області; - територіальні агропромислові системи Одеської області; - проблеми функціонування і територіальної організації АПК Одеської області;

Рекомендована література

Основна:

1. Нефедова Н.Є. Сільське господарство // Одеський регіон: передумови формування, структура та територіальна організація господарства: навч. посібник // Одес. нац.ун-т ім. І.І. Мечникова;

- авт.колектив: О.Г.Топчієва [керівник], .І.І. Кондратюк, В.В. Яворська [та ін.] – Одеса: Астропринт, 2012. – С. 159-175
2. Нефедова Н.Є. Агропромисловий комплекс // Одеський регіон: природа, населення, господарство. Навч. пос. /За заг. ред. О.Г.Топчієва - Одеса: Астропринт, 2003. – С. 107-118
 3. Нефедова Н.Є. Агропромисловий комплекс // Географія Одещини: природа, населення, господарство. Навч. підручник. /Під заг.ред.проф..О.Г.Топчієва – Одеса: Астропринт, 1998. – С. 53-59
 4. Мариніч О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України: Підручник. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2003. – 479 с.
 5. Пистун М.Д. Географія агропромислового комплексу. – К.: Вища школа, 1995. – 365 с.
 6. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика. – Одеса: Астропринт, 2005. –632 с.
 7. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У трьох частинах: Підручник, К.,; ВД “К-М. Академія”- Чернівці; Зелена Буковина, 1999 р.- 568 с.

Додаткова

1. Андрейцев В.І. та ін. Екологічне право: Особлива частина: Підручник. /За ред. акад.. АПрН В.І. Андрейцева. – К.: Істина, 2001. – 544 с.
2. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С. Основи екологічних знань – К.: Либідь, 1997. – с. 117-213.
3. Джигирей В.С Екологія та охорона навколишнього природного середовища. – К.: Знання, 2000. – 204 с.
4. Ляшенко Д.О. Глобальні проблеми сучасності та їх можливий прояв в Україні //Український географічний журнал. - 2002, №3 – С.63-68
5. Соціально-економічна географія України: Навч. посібник /За ред. проф. Шаблія О.І. – Львів: Світ, 1994. – С. 369-374.
6. Топчієв А.Г. Геоэкология: географические основы природопользования. – Одесса: Астропринт, 1996. – 392 с.
7. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. – Одеса: Астропринт, 2001. – 560 с.

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов’язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Поточний контроль										Модульний контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	30	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.